

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Batavia, Sive De Antiquo Veroque Eius Insvlae Qvam
Rhenvs in Hollandia facit situ, descriptione & laudibus;
aduersus Gerardvm Noviomagvm, Libri Dvo**

Aurelius, Cornelius

Antverpiæ, 1586

Batauiam Hollandis nulla ratione praeripiendam, Historicis argumentis
probatur. Capvt I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38123

I
CORNELII AVRELII

DE SITV ET LAVDIBVS

BATAVIÆ

LIBER PRIMVS.

Batauiam Hollandis nulla ratione præripiendam, Historicis argumentis probatur.

CAPVT I.

ROMANI, certissimè cognito, Britanniam rebellasse, (quam sibi olim sub Caio & Claudio, auxiliariis Batauorum cohortibus fecerāt tributariam) mox communi Senatusconsulto illuc Constantium Magni Constantini patrem legauerunt. Is destinatum sibi munus sagaciter obiens, Angliam tributa reddere cogit, perduellionibus aqua ignique interdictis. Rebus itaque compositis, insulaque Anglorum recepta, mox legatus Helenam Cœli filiam (vt eos arctius in fide & officio sibi retineret) loco vxoris accepit, quam ille pridem (quòd se veneno petisset) Romæ occiderat. In huius satellitio Demarchus quidam merebat, ab Athenis exilio relegatus, A fortu-

fortunamq. quaquà versus sequens, vir planè armis strenuus & prudentia singulari. Qui audita ex commilitonibus incredibili Batauorum probitate, visendæ gentis pellets desiderio, è Britannia Staldunum cum suis appulit. vbi Mosâ fluuius haud procul ab æquore, reducto paululum sinu, quasi portum quendam egredientibus mare fecerat. Exploratis exul Atheniensis omnibus quæ mox vsui fore ducebat, lociq. amœnitate captus, & vberè gleba, sedem sibi illic constituit. Tum Atticæ religionis memor, aram in honorem dei sui ibidem erexit, cui Monifchyros (nos Vnum fortem dicimus) nomen erat. Cuius adhuc auspicio vicus ille corrupto paululum vocabulo Monastherium vocitatur. Hic oraculum erat, omnium quæ tum in Batavia minoreque Frisia stabant longè celeberrimum. Vnde & finitimi omnes huc consultandi gratia confluebant, & offerentes deo loci paruulos suos, credebant fortiores omnibus euasuros. Proinde exire tritum in gentibus prouerbium, Fortissimos omnium Batauos esse, qui deo vni forti ab ipsis cunabulis dicarentur. Erat ea tempestate inter Bagaudas rusticus quispiam eo in districtu commorans, vbi tum Rhenus Batauorum facto sinu ad Veteres tendende-

Monster
propè
Maeldijck

Bogra-
uen
Dudeswa-
zer.

tendebat aquas. Huic ouis domestica agnum proceriore forma & corpore enixa est, quàm pro ea ætatula par esse videbatur. Homo insolita stupefactus specie, pecudem deo Monischyro destinat immolandam; ratus sibi deum illum magis magisque propitium fore, si tam insuetum munus ei omni ex grege obtulisset. Arripit ille duorum ferè dierum iter cum matre agni, ne lactis victu proles interim fraudaretur. At vbi ad profanum Monischyri fanum peruentum est, ilicò aruspex (qui tum oraculo præerat) prospiciens editum ex ouicula prodigiôsæ magnitudinis agnum, suo more spiritu arreptus fanatico præfagire cœpit & vaticinari, buccifque reboare crepitâtibus, & ita circumstantibus dicere: Quisquis, inquit, omnium vestrum hanc pecudem immolauerit, eius diuinamus gentem genuina fortitudine & industria suis semper hostibus superiorem fore. Audiit hoc sacerdos qui tum expiandæ hostiæ gerebat officium, & possessorem bestię alloquens; Vade, inquit, pro septem frugis triticeæ spicis in proximū agrum; quoniam non immolabitur hic agnus, nisi prius his fuerit sacratiore ritu coronatus. Rusticus omnis technæ inscius & commenti, abiit in campum. & ne religioni quicquam deesset,

Doeldijer
terwe.

spicas haud aliter atque iussus fuerat colligit, quæ tum ibi, & in hodiernum vsque diem vbere gleba proueniunt. Verùm prius quàm ille reuerteretur, occisus est fatalis agnus ab eius incola ruris, qui tum proximè sacrificium stabat. Quibus cognitis, herus animalis haud parum excandescens, mæstus abiit, matremque ouiculam ad ædem Monischyri iratus reliquit, dicens ad loci inquilinum, Qui tuo genio filium immolasti, & matrem pro simili creando foetu in tuam perniciem retineto; huiusque iniuriæ, Harpocrates noster vindex esto. His ita iurgio dictis, tum mox discessum est. & quod præful dei Vnifortis diuinando prædixerat, hoc nimirum hac luce clarius ad hunc vsq. diem veraciter constare videmus. Quanquam enim Batauus vterque fuit, tamen (vt coniectoris veritas comprobetur) simulatque Martis opera opus est, Rhenanus semper à Mosano, vt ita loquar, Batauo superatur. His itaque tum historicè, tum allegoricè prælibatis, tandem quò scopum intendam te nunc facile mi Renerie arbitror animaduertere. vt qui minimè suam (quod ad me attinet) Hollandis omnino suam eripi, nedum præripi, Batauiam. Verumenimuerò non atrabile, non maledictis (vt suus plerisque

risque mos est) sed aperta ratione, & veterum dictis, & quidem adeò factis, hostem quisquis est, piè admonitum cupio, totisque eloquentiæ viribus eniti in mea illud reducere castra, & de turbato forsitan beneuolum, de suspecto placatum, de æmulo gloriæ nostræ fautorem, & de aduersante facere mihi propitium & probè consentientem. Plurimum enim eius eruditioni pariter & religioni deferendum esse quis ambigit? Sancti præterea patres (quorum vestigia exosculando veneror) non probant plurima scire, si ipsum sciendi nescias modum. Omnem quippe scientiæ fructum & utilitatem in ipso sciendi modo constituere. Quid igitur obsecro discis, nisi ut scias quo ordine, quo studio, quo deniq. fine vnumquodque nosse oporteat? quo, inquam, ordine; ut illud prius, quod maturius mouet ad salutem. quo studio; ut illud ardentius, quod ad Dei proximiq. amorem vehementius accendit. quo deniq. fine; ut non ad inanem gloriam & ostentationem, sed ad tuam potius aliorumq. salutem lectio tua proficiat. Quorsum, rogas, ista? Ut planè quisque religiosus intelligat, parum sibi esse curandum, quod homines inhabitent solum, modò is sibi aliisq. sacra eruditione ac disciplina vindicet

6 CORNELII AVRELII
dicet polum. Non enim, testante scriptura
gentem propter locum, sed locum propter
gentem elegit Dominus. nec plurimi facit
barbatus ille Hieronymus, Hierosolymis
habitasse, sed ibidem bene vixisse summis
effert præconiis. Postremò, quemadmo-
dum Theologis vitio damus si Prophetarum
oracula violenter in suum pertrahunt insti-
tutum; ita & Historiographis minimè con-
ceditur nimia perplexitate, ob similibus
consonantiam syllabarum, veterum gesta
depravare; & pro voto aliorum fila præter
ordinem suo glomeri intorquere.

*Aliam esse Batuam & Bethasiam; aliam
quoque Batauiam & Bethicam.*

CAPVT II.

ET quoniam ex rerum differentiis æqui-
uocè distinctis ad certiore[m] earum per-
ueniemus notitiam & veritatem: quantum
inter se Betua & Bethasia, Batauia quoque
& Bethica differunt quàm paucissimis expli-
cabo. vt vel eò clarius ac proinde facilius
omnem extricemus errorem. Bethicam,
extremum terræ nostro in orbe versus occi-
dentem nouimus esse; vbi Europa ab Africa
dirimitur. Interiacentibus tamen duabus
insulis,

Bethica.